

NASTUPNI GOVOR REKTORA

Prof. dr. sc. Aleksa Bjeliš

Poštovani gospodine ductore,
poštovana gospođo rektorice,
poštovana gospodo rektori
poštovani i ugledni uzvanici,
poštovana gospodo dekani, članovi Sveučilišnog savjeta i članovi Rektorskog kolegija,
poštovana gospodo profesori i studenti,
gospođe i gospodo, dragi prijatelji,

preuzevši upravo rektorski lanac i žezlo kao oznake najviše sveučilišne časti i dužnosti, prihvaćam ih prije svega kao znak povjerenja koje mi je ukazano u trenucima kada preuzimam obvezu i odgovornost čelnog upravljanja našim Sveučilištem. Osobno, nije mi teško impresionirati se prisjećanjem kako danas nastavljam dugi niz od osamdeset rektora, započet prije sto trideset dvije godine odlukom Hrvatskog sabora o osnivanju modernog sveučilišta, *Kraljevskog sveučilišta Franje Josipa I*, sa svim autonomnim pravima i obvezama.

Prisjetimo se i naših prvih visokoškolskih početaka, 1669., kada je ustanovljena *Academia Zagrabensis*, nakon što je sedam godina prije pokrenuta akademska trogodišnja nastava filozofije, t. j. logike, fizike i metafizike. Prisjetimo se i prvog profesora, Varaždinca Stjepana Glavača i prvog velikog organizatora i mecene, turopoljskog plemenitaša i velikog prepozita Stolnog kaptola zagrebačkoga Nikole Dijaneževića. Spomenimo kako su se naše prve akademske godine podudarale s jednim od najtmurnijih trenutaka naše povijesti, smaknućima u Bečkom Novom Mjestu. Podsjetimo se kako u toj našoj sveučilišnoj prapovijesti, od Leopoldove diplome 1669. do drugog utemeljenja 1874., *Academia Zagrabensis* nikada nije ostvarila puno pravo izdavanja diploma i dodjeljivanja doktorata. Današnjom terminologijom, studiji nam nisu bili akreditirani Ipak, broj studenata s obzirom na broj žitelja Zagreba u najsretnijim godinama tog razdoblja nije bio relativno manji od današnjeg.

Prisjetimo se i zanosa i upornosti naših velikih utemeljitelja u vrijeme i nakon narodnog preporoda, prisjetimo se posizanja i prijepora u hrvatskoj političkoj povijesti od druge polovice devetnaestog pa sve do kraja prošlog stoljeća. U istom tom vremenu naše je sveučilište postupno i ustrajno postajalo istraživačko, zahvaljujući ponajviše, koristim se opet današnjom terminologijom, intenzivnoj mobilnosti profesora i studenata od samih početaka do danas. Spomenimo jedno od naših najblistavijih imena, Vladimira Preloga. Nakon studija u Pragu, na našem je sveučilištu pokrenuo i razvio modernu organsku kemiju, jednako tako dao svoj doprinos razvoju farmaceutske industrije, da bi svoje vrhunske domete konačno ostvario u Zurichu To je samo malo oslikavanje stalne prisutnosti najstarijeg i najvećeg hrvatskog sveučilišta u međunarodnom, posebno europskom, akademskom prostoru. U njemu smo se razvijali, njegovom smo razvoju pridonosili.

Pozivajući vas danas, na početku još jednog rektorskog mandata, na ova nasumična prisjećanja, činim to i stoga što je važno ne zaboraviti kako smo nastavljači jednog neprekinutog stremjenja koje nas osnažuje i obvezuje. Dobro je spomenuti se da smo na ramenima generacija prethodnika kojima se možemo ponositi. Možemo se ponositi i djelom naših neposrednih prethodnika, koje i danas imam čast pozdraviti u ovoj auli, auli čija je povijest veća od nje same. Oni su u epohi stvaranja moderne hrvatske države dostojno ispisali još jednu stranicu naše novije sveučilišne povijesti, sačuvavši i osnaživši Sveučilište u vremenu u kojem se ne mali broj sveučilišta u drugim tranzicijskim zemljama ovog dijela Europe nije uspio oduprijeti dezintegrativnim i destruktivnim silnicama.

Nasljeđujemo dakle one koji su, svaki u svom vremenu, gradili ovo naše sveučilište u okolnostima kojima mi danas nismo izloženi, kojih smo srećom pošteđeni. Danas se do vladara koji potvrđuju i jamče našu sveučilišnu autonomiju, pa i sva posljedična akademska prava i prerogative, više ne putuje ni danima ni satima. Naša današnja realnost ostvarena je san svih ranijih generacija. Naše današnje vladare demokratski bira isti onaj narod čiji boljitak je i naša svrha postojanja. Našim je vladarima jutros trebalo samo desetak minuta da bi došli do nas i da bismo ih pozdravili na ovoj našoj svečanosti. Jednako su tako i nama otvorena njihova vrata.

Nisam u iskušenju smetnuti s uma kako svakodnevne preokupacije i poteškoće kroz koje prolazimo, i koje svatko na svoj način mora svladavati, unose u naše odnose slojevitost i elemente konfrontacije i neizvjesnosti koje uvijek ponovno, i koji put s velikim strpljenjem, moramo razrješavati. Ipak, nikada ne smijemo zaboraviti, ne samo da su nam ciljevi zajednički već su nam zajednički i najveći izazovi, nepoznanice i prepreke, posebno oni zadani vanjskim uvjetima i utjecajima. Možemo, i moći ćemo, svladavati ih i rješavati samo uskom suradnjom i zajedničkim naporima, uvijek imajući na umu kako smo i jedni i drugi u službi istog naroda i iste države.

Gledajući iz uže akademske perspektive, još se ranije ostvarilo ono što je bilo zapravo neprekinuto nastojanje svih naših prethodnika u prvih dvjesto godina naše povijesti. Već smo više od sto trideset godina sveučilište, a ne ono što bi se u suvremenoj terminologiji nazivalo podružnicom nekog drugog sveučilišta, ni onoga u Grazu ni onoga u Budimu. Podsjetimo se na ovom mjestu i 1875., godine kada je Nikola Tesla otišao na tehničke studije u Graz samo proputovavši kroz Zagreb u kojem su se na upravo osnovanom sveučilištu tek pokretale moderne prirodoslovne, pa kasnije i tehničke discipline.

Ograničenja nam danas, dakle, ni politički ni akademski ne određuju drugi, već su naše granice zadane samo kao mjera naših mogućnosti i sposobnosti, mjera mogućnosti i sposobnosti naših vladara, nas kao akademske i istraživačke zajednice, svakog od nas. Ušli smo u 21. stoljeće, stojeći pred izazovima i zadaćama koji su umnogome drukčiji od onih ranijih. Danas naše ciljeve određujemo mi sami. Da bismo ih znali prepoznati i prema njima se usmjeriti, moramo dobro odvagati i naše prednosti i naša ograničenja i nedostatke, jednako sabrano sagledati i prilike koje nam se pružaju i opasnosti i zamke koje nas čekaju, one prisutne i one koje će se tek pojaviti na putu prema ostvarenju naših ciljeva.

Svi koji su u proteklih desetak godina na razne načine sudjelovali u stvaranju strategije ovog sveučilišta i u realizaciji njezinih postavki znaju da je to posao koji nikada nije gotov i koji ni u jednoj instanciji nije oslobođen ambivalencija. Ne dvojim o tome da su ovogodišnji višestruki postupci izbora rektora, kao i ranija faza implementacije postavki sveučilišne razvojne strategije izložene u dokumentu *Iskorak 2001.*, upozorili kako su unutar same sveučilišne zajednice intenzivno prisutne dvojbe o tome u kojem smjeru i kako se Sveučilište treba razvijati.

U situaciji smo u kojoj je nužno uvijek ponovno podastirati i provjeravati vlastite stavove i prijedloge, uz punu spremnost za tolerantno sučeljavanje s argumentima i kritikama drugih. Posebno je to obveza rektora izabranog u napregnutim nadmetanjima s časnim takmacima. Ta su nadmetanja rasvijetlila mnoge dvojbe i pomogla nam u zajedničkim nastojanjima prema nalaženju najboljih rješenja. Stoga ću iskoristiti i današnju prigodu kako bih i pred ovim auditorijem, posebno pred cijenjenim gostima koji ne dijele s nama naše svakodnevne preokupacije, sažeto naznačio koji su, po mom mišljenju, naši najvažniji ciljevi, posebno oni koje trebamo ostvariti u sljedeće četiri godine. Ostatak izlaganja obuhvatit će sljedećih pet odrednica: Sveučilište u Hrvatskoj, Sveučilište i Svijet, Sveučilište u istraživačko-inovativnom univerzumu, Sveučilište kao prostor te Sveučilište kao akademska zajednica.

1. Sveučilište u Hrvatskoj

Kao instituciji s više od 50% sveukupne hrvatske istraživačke, inovativne i umjetničke, dakle kreativne, intelektualne produkcije, s više od 80% doktorata znanosti te sa skoro 50% novodiplomiranih na sveučilišnim studijima, Sveučilištu u Zagrebu od vitalnog je interesa nastaviti djelovati u diversificiranom nacionalnom istraživačkom i visokoobrazovnom sustavu u kojem će se financiranje temeljiti na objektivnim relevantnim kriterijima kvalitete i uspješnosti. Potrebna nam je državna politika koja će razvijati ne samo prostorno već i sadržajno policentričan visokoobrazovni i istraživački sustav. Posebno je važno da se takvom politikom najvitalnijim istraživačkim institucijama ili njihovim pojedinim dijelovima osiguraju uvjeti za uspješan nastup i održanje na ionako sve zahtjevnijoj i kompetitivnijoj međunarodnoj sceni.

Visokoškolski studiji jesu djelatnost kojom Sveučilište prenosi na nove generacije znanja i umijeća, prije svega ona kreativna, obnavljajući tako neprestanu pokretačku snagu ključnu za napredak naroda i gospodarstva. Kao što znamo studiji danas prolaze kroz temeljite transformacije, koje su započele uvođenjem postavki bolonjskog sustava, i dopunit će se najavljenim promjenama u sustavu financiranja troškova studija.

Dobro je uvijek ponovno isticati kako je osnovni cilj Bolonjske deklaracije uspostava učinkovitog mehanizma uspoređivanja i povezivanja nacionalnih sustava unutar europskog prostora, uz očuvanje nacionalnih povijesnih i kulturoloških osobitosti kao njegovog bogatstva i mnogostruke prednosti. Za naše Sveučilište taj proces prije svega znači otvaranje, kako prema kompetitivnom istraživačkom i

visokoobrazovnom prostoru puno širem od nacionalnog, tako i prema tržištu rada u najširem smislu. Sve je očiglednije kako današnjim sveučilištima nije dostatno samo se brzo prilagođavati novim promjenama i zahtjevima tehnološkog i društvenog napretka. Da bi se održala i ispunila svoju misiju, ona moraju u najširem smislu biti pokretači inovacija koje će osiguravati takav napredak. Svako sveučilište, pa tako i naše, to će moći samo ako su mu vlastita istraživanja vodeći pokretač studija koje nudi i ako neprekidno vodi brigu i unapređuje razinu kvalitete i uspješnosti i istraživanja i studija.

Takav pristup održiv je samo ako se razvije i odgovarajući sustav studentske participacije kojim će se posebno uzimati u obzir individualna uspješnost te nijansiranim mjerama potpore poticati i omogućiti studiranje svim socijalnim slojevima. Participacija studenata u troškovima studija ne smije dovesti u pitanje našu temeljnu ustavnu normu o visokom obrazovanju kao javnom dobru, osobito ne u maloj zemlji s još uvijek neizvjesnom demografskom budućnošću kakva je Hrvatska.

Suočavamo se s jednostavnom istinom: neizbježno nam je ući u međunarodno nadmetanje pokrenuto integriranjem u europske, pa i svjetske tokove. Kao i u svim ranijim epohama, i ovo je nadmetanje, kao i svako drugo, i pokretačko i eliminatorno. Okolišanjem i izbjegavanjem tog ključnog izazova vremena *de facto* bismo se odlučili za eliminatornu stranu medalje, na degradaciju koja bi bila žešća i potpunija, pa time i pogubnija, od one iz predprosvjetiteljskih i prosvjetiteljskih vremena, uvjetovane blizinom otomanske granice i voljom udaljenih monarha. Ponavljam, ovaj put ishodi uvelike ovise o nama samima, i s time se ne možemo ne suočiti.

2. Sveučilište i Svijet

U onom Svijetu koji je predstavljao boljitak i bio poticaj našim nastojanjima, ali i kojem smo i suviše često bili rub i obrambeni bedem, mi smo, međutim, uvijek željeli biti, i to biti ravnopravni drugima. Točno prije 230 godina, u vrijeme osnivanja studija prava i nekoliko mjeseci nakon dekreta Marije Terezije kojim je određeno da Hrvatska može imati akademiju, ali ne i sveučilište, profesor moralne i pastoralne teologije Maksimilijan Čolić pozdravio je novu akademsku godinu riječima koje sam dijelom spomenuo i na nedavnoj proslavi obljetnice našeg Pravnog fakulteta: *«Ako sebi ne postavimo visoke ciljeve zadovoljni samo skromnim znanjem, nikad ništa hvale dostojno nećemo načiniti. Marljivošću treba postizavati bolje i više nego dosad ... da svi narodi upoznaju naše ime. Da se u svoj Europi ... čuje ime Hrvata i da ubuduće tamo odzvanja, da mu se počnu diviti i prihvaćati ga...»* pa zatim Maksimilijan Čolić znakovito dodaje kako smo *«... bili hrabri u oružju a sada se ne dajmo pobijediti od drugih u učenju»*.

Uz neznatnu izmjenu retorike, te riječi danas nisu ništa manje aktualne. U europskome sveučilišnom prostoru sve više jača, po uzoru na američki sustav, tendencija podjele na sveučilišta koja bi bila svjetski centri izvrsnosti i na regionalna sveučilišta. U vjerojatnoj i sve izglednijoj projekciji integrirana Europa imala bi nekoliko desetaka vrhunskih izrazito istraživačko-inovativnih sveučilišta te nekoliko stotina regionalnih sveučilišta, dok bi se ostatak visokoškolskih institucija ograničio na podučavateljsku

misiju, u analogiji s *community colleges* u Sjedinjenim Američkim Državama. Ne treba sumnjati kako će i Europsko povjerenstvo u Brusselsu i pojedine nacionalne vlade raznovrsnim poticajnim, posebno financijskim, mjerama pospješiti upravo takvu profilaciju europskog istraživačkog i visokoobrazovnog prostora.

U tom kontekstu želio bih kao nastupajući rektor s vama podijeliti samo jednu preokupaciju. Ako u proteklih petnaestak godina zbog rata, poraća i popratnih političkih okolnosti i nismo imali šanse jednake onima koje su imala sveučilišta drugih zemalja središnje i jugoistočne Europe, sada je vrijeme kada nam se te šanse otvaraju i kada nam je sve veća i sve preča obveza napraviti energične i ambiciozne korake. Vrijeme je da se punim kapacitetima, akademskim i političkim, zajednički i svaki od nas pojedinačno, založimo kako bismo postigli ... *bolje i više nego dosad* ..., i izborili se za što je moguće više mjesto na mapi europskih sveučilišta.

3. Sveučilište u istraživačko-inovativnom univerzumu

Svi pokazatelji svjedoče kako danas u Hrvatskoj imamo istraživačke skupine i pojedince koji su iznimno uspješni s obzirom na radne i financijske uvjete u kojima rade. Na Sveučilištu je pak desetljećima razvijana raznolikost istraživačkog i umjetničkog rada, što ga čini i kreativno, a ne samo studijski, sveobuhvatnim. Isto tako na Sveučilištu je već sada razvijeno otvoreno poduzetništvo, tako da ga prihvata od izravne suradnje i ekspertiza u istraživačkim, inovativnim i stručnim poslovima svrstavaju na sam vrh među hrvatskim istraživačkim institucijama.

To su ipak tek samo predispozicije koje nam kazuju kako već na nacionalnoj razini imamo potencijale za puno jače inovativne i tehnološke prodore i jednako tako puno intenzivniju i ambiciozniju suradnju s jakim partnerima iz gospodarstva i javnog sektora. Prava provjera naših mogućnosti uslijedit će tek na širem međunarodnom planu. Kako je za naše istraživače u tom pogledu posebice ključno da u nekoliko sljedećih godina iskoriste pogodnosti statusa Hrvatske kao zemlje kandidata za ulazak u Europsku uniju, naša je neposredna zadaća prije svega uspostaviti djelotvornu administrativno-tehničku logistiku kojom ćemo pokušati olakšati poslove pripreme i prijave projekata na međunarodne izvore financiranja i ulaska u istraživačko-inovativne mreže. Kao što sam već istaknuo, za budućnost Sveučilišta presudno je zauzeti dio europskog istraživačkog prostora, jer će ono jedino tako relevantno i nedvosmisleno potvrditi svoju istraživačku misiju.

4. Sveučilište kao prostor

Od samih početaka akademske nastave građani Zagreba nikada nisu svoje studente odvojili od života grada, već su sustavno i ustrajno pratili njihove tradicionalne javne obrane na kraju svake akademske godine i jednako tako strpljivo podnosili njihove nepodopštine, čije je sankcioniranje od Leopoldove diplome nadalje bilo u nadležnosti akademskih autoriteta a ne gradskih vlasti. Tako smo došli do

današnjih vremena. Građani više nemaju vremena pratiti obrane studentskih radova, ali imaju jedno veliko sveučilište što prožima grad koji je sve bliži megapolisu. Imaju sveučilište koje Zagreb čini prostorom pune mladenačke živosti i kreativnosti. Jednako tako, naši studenti i profesori daju poseban ton uspješnom razvoju okolnih gradova, Varaždina i Siska, te u dogledno vrijeme Petrinje i Čakovca.

Iako se živeći sa svojim gradovima Sveučilište s njima i širilo, danas smo suočeni s novim zahtjevima kvalitete izvedbe naših djelatnosti, posebno nastave i studija, i istodobno brzim neprekidnim rastom broja studenata. Postaje očigledno kako za sve više naših studija i drugih djelatnosti nemamo dovoljne i prikladne prostore. Nalazimo se stoga pred velikim pothvatom, ubrzanom izgradnjom novih i proširenjem postojećih prostora. Iako je hitan, taj je posao istodobno i vrlo složen pa se stoga u njega ne smije ući brzoplet. Potrebno nam je novo sagledavanje i usklađivanje prostornog i funkcijskog prožimanja Sveučilišta i Grada, posebno u trenutku kada stjecajem povoljnih okolnosti Sveučilištu postaju dostupni vrlo vrijedni, do sada nedostupni, dijelovi Grada, među kojima na prvom mjestu treba spomenuti veliki prostor vojarne na Borongaju.

Na tom ćemo poslu, uvjeren sam, zajedno posvjedočiti kako su moguća sretna razdoblja u kojima se akademski i politički entuzijizam dopunjuju i potpomažu. Stoga kao rektor s nestrpljenjem očekujem skora otvaranja novih gradilišta, nadajući se kako ćemo imati sreću većinu njih, posebno i svakako ona koja smo već pokrenuli, zatvoriti do kraja mandata koji sada počinje.

5. Sveučilište kao akademska zajednica

Došli smo tako do najsloženije i najslojevitije odrednice; Sveučilišta kao zajednice ljudi koji stvaraju i studiraju koristeći se privilegijom raditi u ozračju kritičnosti i tolerancije, ukratko uživajući akademske slobode. Sveučilišta su stoga uvijek bila i ostala mjesta u kojima se svaka uspostava ograničenja, međa ili krutih pravila prije ili kasnije nađe u suštinskoj opreci s procesima stvaranja i spoznaje.

S druge strane, od prapočetaka, od antičkog doba i od europskog srednjeg vijeka, pa sve do današnjih vremena, akademije i sveučilišta jesu mjesta na kojima ljudi uma i pera, koristeći se prednostima okupljanja i zajedničkog usklađenog djelovanja, izravno ili preko novih mladih generacija prenose i šire spoznaje, kvalifikacije i civilizacijske vrijednosti u šire okružje. Ukratko, bila su i ostala mjesta autonomnog stvaranja i obnavljanja elita.

Konačno, proteklo stoljeće unijelo je u cijeli taj proces jedan novi element. Unijelo je eksponencijalno omasovljavanje koje je, čini se, u razvijenim zemljama doseglo ili će uskoro dosegnuti razinu zasićenja. Kako u tim uvjetima masovnosti, pa stoga i bitno veće otvorenosti sveučilišta i njegovog prožimanja s okružjem, osigurati akademske slobode i sačuvati autonomnost kao najvrjednije stečevine i ključne preduvjete ispunjenja sveučilišne misije?

Nemam ni namjeru ni ambiciju ovdje se upuštati u globalni doseg i širi vremenski kontekst tog pitanja. Ono se, međutim, često može prepoznati kao potka naših svakodnevnih dilema i sučeljavanja. Zadržat ću se samo na nekima od njih, onima koje mi se čine posebno aktualnim i relevantnim i za naše sveučilište.

Prije svega, teško se oteti dojmu kako se pitanje autonomije u nas više i ne javlja toliko u standardnom, pomalo već i zastarjelom, kontekstu položaja i odnosa sveučilišta spram države i političke vlasti, već ponajviše kao naša specifična preokupacija odnosima unutar sveučilišta. Stara kantovska tema sukoba fakulteta ovdje se još uvijek reciklira i spušta na razinu argumenata o nepomirljivosti suprotstavljenih interesa i upitnosti potrebe sveučilišnog povezivanja. Ovdje se još uvijek zna dvojiti o tome jesu li fakulteti taoci sveučilišta, ili je sveučilište talac fakulteta. Konačno, ovdje još uvijek možemo posvjedočiti kako se smatra da su površne intuicije, emotivne predispozicije i usputne transpozicije dovoljna polazišta za velike projekte, pa zatim i zahvate podjela ovog sveučilišta, uz potpunu neosjetljivost na sveprisutnu tendenciju u europskom okružju koja ima točno i potpuno suprotan predznak.

Ne bih rekao kako ova emocionalno-intuitivna metodologija nema svoju genezu. Nalazim je u činjenici što je proteklih desetljeća društveno i političko okružje bilo izrazito nesklono poštivati sveučilišnu autonomiju u njenoj srži, pa je upravo stoga podvrgnulo Sveučilište procesu mnogostruke fragmentacije, uspijevajući mu, štoviše u dobroj mjeri, usaditi razdrobljenost kao duhovni *modus vivendi*.

U tim okolnostima Sveučilište je svoju koheziju, pa time i elemente autonomije, održavalo i obnavljalo ponajviše ostajući privrženo tradicionalnim, zapravo uvijek aktualnim, akademskim vrijednostima: individualnoj slobodi u istraživanjima i podučavanjima, duhu kritičnosti i tolerancije i osjećaju pripadnosti najstarijoj i najvećoj hrvatskoj akademskoj zajednici. Bit će mi kao rektoru čast i draga dužnost podsjećati na te vrijednosti uvijek kada zatreba. Uvjeren sam da će nam upravo one biti jedno od temeljnih uporišta u ostvarivanju zacrtanog programa funkcijskog, pa zatim i poslovnog i organizacijskog integriranja Sveučilišta.

Pobliže, cilj nam je uspostava onakve sveučilišne autonomije koja je i u Ustavu iz 1991. i u razradama u kasnijim zakonima, sve do današnjeg iz 2003. i 2004., formulirana kao ishodišno polazište novog položaja i uloge sveučilišta u modernoj hrvatskoj državi. Ne treba očekivati da će to biti lagan put i da se na njemu nećemo suočiti s mnogim dvojbama. I do sada je bilo tako. Osobno sam često imao dojam kako smo se upravo u nastojanjima da primijenimo spomenute postavke suočili s nečim što bi možda zateklo i začudilo naše prethodnike; dojmom da nismo sigurni je li nam realizacija tih izvedenica ustavne autonomije uopće potrebna. Neće li nam ona donijeti više štete nego koristi? Usputno, nema na ovom sveučilištu ni jedne promjene, pa ni one koja očigledno i trenutno vodi poboljšanjima, koja neće biti popraćena pitanjem: A je li nam to uopće potrebno ... ?

Vjerujem da ćemo takve dileme razriješiti kada se složimo oko toga da sveučilišna autonomija nije usputna poštapalica, nije nit za svako tkanje. Posebno pritom treba dodati i novije aspekte tog pitanja vezane uz sve prisutniju izloženost sveučilišta tržištu u najširem smislu riječi, koja podrazumijeva da i tržište uvjetuje razvoj i budućnost sveučilišta na način drukčiji od onih iz ranijih epoha. U takvim razvijenim tržišnim uvjetima autonomija, što je ovaj put u prvom redu samostalnost s odgovornošću spram tržišta (a to znači privatnih partnera u najširem smislu), postaje još presudnija za očuvanje vitalne sveučilišne misije nego što je to bila u vremenima kada su sveučilišta bila u potpunosti na državnim jaslama. Tu nas tek očekuju nove zamke kroz koje su prošla i koje su izbjegla najbolja svjetska, u prvom redu američka, sveučilišta u proteklih nekoliko desetljeća.

Vratimo se još jednom akademskim slobodama. Uz njih vezujem najveću i najdragocjeniju osobinu uglednih i uspješnih istraživačkih sveučilišta. Ona su uvijek konglomerati jedinki i skupina koje su samostalne i neukrotive, originalne u razmišljanju i istraživačkoj znatiželji. Kao rektor radije bih izabrao sredinu s velikim brojem afirmiranih i uglednih znanstvenika s kojima ću suprotstavljati i usuglašavati različite stavove i ideje nego mirnu sredinu koja pruža homogenu, ali i bezvoljnu podršku. Uvjeren sam da će i u našoj sveučilišnoj sredini dominirati stvaralački nemir i kritičko propitivanje, i želim da me upravo takva akademska zajednica neprestano upozorava kreativnom kritičnošću. Bit ću sretan ako Sveučilište bude imalo dovoljan broj izrazito jakih, uspješnih i inicijativnih ljudi. Njihovu sam slobodu djelovanja u svakom trenutku spreman štiti, ohrabrivati i potpomagati.

Takvo će nam ozračje ponajviše svima trebati u vremenu izazova koje je pred nama. Trebat će nam i pouzdanja, i vjere u uspjeh, strpljenja i ustrajnosti, međusobnog povjerenja i tolerancije. Nisu li nam u tome najveća inspiracija i poticaj djela onih čije misli nalazimo u starim dokumentima, onih čije nas slike ovdje okružuju, onih koji su živjeli i radili i na onom gornjogradskom trgu s lijepom malom akademskom crkvom sv. Katarine, i u ovom zdanju, i u mnogim drugim našim novijim zdanjima?

Trebat će nam ponekad i smjelosti i samopouzdanja. Sebstva. Malo prkosa. Malo puntarstva. Svega onoga što je kroz život nosilo onog našeg velikana, studenta našeg Sveučilišta, koji je upravo ovdje, ispred naše zgrade, godinama prolazio u pohabanom kaputu, sa starim šeširom i torbom punom knjiga i papira. Ostavio nam je stih koji svi znademo i s kojim ću zaključiti:

*Ovdi usrid luke naša mlada plavca
Uzdigla je jidra voljna, smina i nova,
I hoteća pojti putem svojeg plova
Gre prez kog vojvode al zakonodavca.*

U Zagrebu, dne 9. studenog 2006.